

Uitvoeringsplan (Digi)taal begint lokaal 2021 - 2023

juni 2021

Inhoud

Inleiding.....	4
Samenwerking in het (Digi)Taalhuis.....	4
Financiën	4
Laaggeletterdheid of basisvaardigheden?	5
Uitgangspunt 1 – Inzet op preventie	6
1.1 Elk kind verdient dezelfde basis en meer	6
(Taalstimulerings)activiteiten in de KinderLabs.....	6
Huiswerkbegeleiding in KinderLabs en op scholen.....	6
Uitbreiding van de Bibliotheek op School.....	7
1.2 Voor jou en je kind!.....	7
1.3 Lokale educatieve agenda.....	8
Uitgangspunt 2 – Bewustwording en bespreekbaar maken.....	9
2.1 Bewustwording binnen de gemeentelijke organisatie: Duidelijke taal	9
2.2 Pilot ‘Begrijpt de Capellenaar onze brief?’.....	10
2.3 Bewustwording bij maatschappelijke partners	10
Ervaringsdeskundigen/ambassadeurs inzetten	10
Eenvoudige en duidelijke communicatie	10
2.4 Bewustwording bij de Capellenaar	11
De Week van het Nederlands	11
De Week van het Geld	12
Uitgangspunt 3 – Signalering en toeleiding	13
3.1 Het versterken van het (Digi)Taalhuis.....	13
Het (Digi)Taalhuis als coördinatiepunt.....	13
Decentrale (Digi)Taalpunten in de Huizen van de Wijk	13
Certificering van het (Digi)Taalhuis.....	14
3.2 Laaggeletterdheid herkennen.....	15
Training herkennen en verkennen laaggeletterdheid	15
Aandacht voor laaggeletterdheid in de Toegang.....	15
Uitgangspunt 4 – Leren en ontwikkelen	16
Aanbod aanpassen	16
Beter bereiken van NT1-er.....	16
Monitoring	17
Nulmeting.....	17
Landelijke monitor Wet educatie en beroepsonderwijs	17
Storytelling.....	18

Uitvoeringsplan (Digi)taal begint lokaal 2021-2023

Bijlage 1 : Bouwstenen van het (Digi)Taalhuis.....	19
Bijlage 2: Vindplaatsen laaggeletterden	21

Inleiding

Op 9 november 2020 heeft de gemeenteraad de 'Aanpak laaggeletterdheid: (Digi)taal begint lokaal' vastgesteld (raadsvoorstel met nummer 310125). Met deze aanpak willen wij laaggeletterdheid in Capelle verminderen en tegengaan. We willen Capellenaren handvatten geven om hun basisvaardigheden te verbeteren, want met betere basisvaardigheden heb je betere kansen en kun je makkelijker meedoen in de samenleving. Dit staat ook in onze visie op het sociaal domein 'Capelle: Voor elkaar!'. In de aanpak laaggeletterdheid staat de volgende hoofdlijn centraal:

Wij versterken de basisvaardigheden van onze Capellenaren om hun maatschappelijke participatie te vergroten en zo te kunnen deelnemen aan de samenleving op een manier die goed bij hen past. Daarbij willen we specifiek inzetten op een -preventieve- aanpak die aansluit op de leefwereld van kinderen en jongeren, waarbij we de cyclus van laaggeletterdheid doorbreken.

Om hier uitvoering aan te geven zijn in de aanpak vier uitgangspunten benoemd:

- Inzet op preventie
- Bewustwording en bespreekbaar maken
- Signalering en toeleiding
- Leren en ontwikkelen

In dit uitvoeringsplan is per uitgangspunt uitgewerkt hoe wij hiermee aan de slag gaan en wanneer, binnen de periode van 2021 tot en met 2023. Het is belangrijk om hierbij te vermelden dat resultaten die in het begin van deze periode worden behaald invloed kunnen hebben op acties en activiteiten die later op de planning staan. Als het nodig is passen wij de planning aan om op veranderingen in te spelen en kansen te grijpen. Aan het eind van dit uitvoeringsplan staat hoe wij de resultaten monitoren.

Samenwerking in het (Digi)Taalhuis

Het (Digi)Taalhuis is een samenwerkingsverband van de Bibliotheek aan den IJssel, Stichting Welzijn Capelle, Stichting Taalcoaching Capelle, de taalaanbieders vanuit de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB), GR IJsselgemeenten Sociale Zaken en de gemeente Capelle aan den IJssel. Stichting Lezen en Schrijven ondersteunt het (Digi)Taalhuis met kennis en advies. Het (Digi)Taalhuis is in 2019 door de Capelse taalpartners opgericht.

Bij het (Digi)Taalhuis kan iedereen met een vraag over basisvaardigheden terecht. Capellenaren, vrijwilligers én professionals. Vanuit de samenwerking in het (Digi)Taalhuis coördineren we de aanpak van laaggeletterdheid in Capelle en stimuleren we doorverwijzingen naar lokaal aanbod.

Financiën

Laaggeletterdheid en basisvaardigheden zijn vervlochten in verschillende beleidsterreinen, zoals het bibliotheekbeleid, armoedebelid, jeugdbeleid, onderwijsachterstandenbeleid, gezondheidsbeleid en het beleid op het gebied van werk en inkomen, waaronder het beleid rond re-integratie. Vanuit de budgetten die bij deze beleidsterreinen horen wordt bijgedragen aan de aanpak van laaggeletterdheid en het versterken van de basisvaardigheden. Deze budgetten worden in dit uitvoeringsplan niet gespecificeerd. Voor alle acties die in dit uitvoeringsplan staan opgenomen zijn middelen beschikbaar.

Met het vaststellen van de aanpak laaggeletterdheid heeft de gemeenteraad een extra impuls van N60, N55 en N46 beschikbaar gesteld voor de jaren 2021, 2022 en 2023. Deze eenmalige impuls is bedoeld voor het doorontwikkelen van het (Digi)Taalhuis, het trainen van professionals en vrijwilligers in het herkennen van laaggeletterdheid en zorgen voor een aantrekkelijk en passend aanbod voor laaggeletterden. Met deze impuls verwachten we eind 2023 de Capelse aanpak van laaggeletterdheid te kunnen verankeren in lokale structuren en bestaande budgetten. De inzet van deze extra impuls is verwerkt in dit uitvoeringsplan onder punt 3.1 en punt 3.2.

Laaggeletterdheid of basisvaardigheden?

We noemen iemand laaggeletterd als hij of zij moeite heeft met de basisvaardigheden lezen, schrijven en/of rekenen. Vaak is het beheersen van de digitale vaardigheden ook lastig. De aanpak laaggeletterdheid en dit uitvoeringsplan richten zich op het versterken van de basisvaardigheden lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden.

Uitgangspunt 1 – Inzet op preventie

De rol van ouders in de ontwikkeling van kinderen is cruciaal. Ouders leggen vanaf de geboorte de basis voor de toekomst van hun kinderen. Als ouders een laag taal- of rekenniveau hebben of niet goed digitaal kunnen meedoen, kan dat grote gevolgen hebben voor de ontwikkeling van kinderen. Laaggeletterdheid wordt vaak van ouder op kind doorgegeven. Kinderen en jongeren zijn elke dag volop bezig met het verwerven van allerlei vaardigheden. Activiteiten die gericht zijn op kinderen kunnen laaggeletterdheid bij hen voorkomen of voorkomen dat hun taalniveau naar beneden gaat. Tegelijkertijd geven we ouders handvatten om hun vaardigheden te verbeteren. Inzetten op preventie betekent dan ook aandacht voor kinderen én ouders. Zo kunnen we de cyclus van laaggeletterdheid doorbreken.

1.1 Elk kind verdient dezelfde basis en meer

Op 28 april 2021 heeft het college het uitvoeringsprogramma ‘Elk kind verdient dezelfde basis en meer’ vastgesteld voor de periode 2021-2022 (collegevoorstel met nummer 409859). Dit uitvoeringsprogramma zet op verschillende manieren in op het bevorderen van onderwijskansen en het tegengaan van onderwijsachterstanden bij kinderen. Alle kinderen met een onderwijsachterstand kunnen hieraan deelnemen. Kinderen van laaggeletterde ouders en kinderen van wie de ouders niet laaggeletterd zijn.

(Taalstimulerings)activiteiten in de KinderLabs

Kinderen met een onderwijsachterstand kunnen meedoen met (taalstimulerings)activiteiten in de KinderLabs. Deze activiteiten stimuleren het zelfvertrouwen van kinderen. Ook de leesvaardigheid van kinderen wordt vergroot. Deze activiteiten worden georganiseerd in 3 KinderLabs in 2021 en in 4 KinderLabs in 2022:

- Taaltoppers: op speelse wijze wordt thematisch gewerkt aan taal, lezen en woordenschatontwikkeling.
- Kwispellezen: zwakke lezers uit groep 3, 4 en 5 die hardop lezen in de klas erg spannend vinden, mogen voorlezen aan een hulphond om de leesvaardigheid en -motivatie te verhogen.
- Activiteiten gericht op het tegengaan van de negatieve (mentale) gevolgen van corona.

Activiteiten in KinderLabs	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Voorbereiding												
Uitvoering												
Evaluatie												

Huiswerkbegeleiding in KinderLabs en op scholen

Vanuit het onderwijsachterstandenbeleid is er ook aandacht voor leerlingen die thuis niet goed aan hun schoolwerk toekomen. Bijvoorbeeld doordat ouders hun kinderen niet goed kunnen begeleiden bij hun huiswerk, er thuis geen computer aanwezig is of er thuis geen rustige werkplek beschikbaar is. Voor deze leerlingen wordt in samenwerking met Welzijn Capelle in de KinderLabs en op scholen een plek gecreëerd waar zij in alle rust hun huiswerk kunnen maken. Daarmee kunnen ze werken aan hun basisvaardigheden. De leerlingen krijgen hierbij de begeleiding die zij nodig hebben. We zijn gestart met een aanlooperperiode tot aan de zomer van 2021. De huiswerkbegeleiding kan met een schooljaar verlengd worden. Daarna wordt de impact van deze huiswerkbegeleiding geëvalueerd.

Huiswerk-begeleiding	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Voorbereiding												
Uitvoering												
Evaluatie												

Door bij de programmering van deze activiteiten in de KinderLabs rekening te houden met de rest van de programmering, kan voor zowel kinderen als hun ouders gelijktijdig een activiteit worden aangeboden. Zo kunnen zij tegelijkertijd werken aan hun basisvaardigheden. Zie hiervoor ook Voor jou en je kind! onder 1.2 en de ontwikkeling van decentrale (Digi)Taalpunten onder 3.2.

BoekStart en BoekStartCoach

Om kinderen zo vroeg mogelijk met boeken in aanraking te laten komen kunnen ze gratis lid worden van de bibliotheek en krijgen ze daarbij het BoekStartkoffertje met twee voorleesboekjes. In 2021 en 2022 breiden we BoekStart uit. In de kinderopvang helpt de bibliotheek met het inrichten van een leeshoek en het opbouwen van een startcollectie van geschikte boeken. Ook geeft de bibliotheek advies over hoe de medewerkers van de kinderopvang kunnen worden getraind en hoe de medewerkers (voor)leesbeleid en een voorleesplan kunnen maken.

Om ouders zo vroeg en zo goed mogelijk te informeren over het belang van voorlezen, werkt persoonlijk contact het best. De boekstartcoach werkt namens de bibliotheek op het consultatiebureau en legt daar contact met ouders. Zo bouwt de boekstartcoach een nauwe band op met ouders en wordt de coach een vertrouwd gezicht. Door op het consultatiebureau (laagtalige) ouders te informeren over (voor)lezen, ondersteunt de boekstartcoach professionals in de jeugdgezondheidszorg. (Toekomstige) ouders kunnen hier ook direct worden verwezen naar formeel en informeel taalaanbod.

BoekStart en BoekStartCoach	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Voorbereiding												
Uitvoering												
Evaluatie												

Uitbreiding van de Bibliotheek op School

De Bibliotheek op School zet in op structurele, dagelijkse aandacht voor (digitale) geletterdheid en het stimuleren van leesplezier en leesmotivatie. Meer plezier in lezen zorgt ervoor dat je meer gaat lezen en zo je vaardigheden ontwikkelt. De Bibliotheek op School wordt nu op 14 Capelse basisscholen aangeboden. Vanuit het onderwijsachterstandenbeleid wordt de Bibliotheek op School verder uitgebreid.

De Bibliotheek op School	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Voorbereiding												
Uitvoering												

1.2 Voor jou en je kind!

Ouders hebben een belangrijke rol in de ontwikkeling van hun kind. Daar zijn zij zich niet altijd van bewust. De cursus 'Voor jou en je kind!' biedt ouders steun in de rug bij het stimuleren van de taal- en schoolontwikkeling van hun kind en het onderhouden van contact met de school of de opvang. Deze cursus vindt plaats op school. Tijdens de cursus oefenen ouders onder andere gesprekken met een leerkracht, hoe het schoolsysteem werkt en leren ze hoe ze interactief kunnen voorlezen. Daarbij worden ouders geïnformeerd over het (leer)aanbod in hun omgeving en maken zij kennis met diverse instellingen en organisaties. Zo kunnen ouders beter meedoen, zijn ze betrokken bij wat hun kind op school leert en worden ze zelf ook (taal)vaardiger. De Bibliotheek aan den IJssel en Stichting Taalcoaching voeren dit project samen uit.

Uitvoeringsplan (Digi)taal begint lokaal 2021-2023

Voor jou en je kind	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Vorbereiding												
Uitvoering												

1.3 Lokale educatieve agenda

Samen met schoolbesturen wordt een nieuwe lokale educatieve agenda opgesteld, waarin wordt bepaald welke thema's prioriteit hebben, hoe aan deze thema's gewerkt wordt en wie waar verantwoordelijk voor is. Het onderwerp laaggeletterdheid is door de gemeente aangedragen voor deze agenda. De conceptagenda wordt in juli 2021 in het OOGO (Op Overeenstemming Gericht Overleg) besproken. We streven ernaar de lokale educatieve agenda vast te stellen in de raadsvergadering van december 2021. De taalpartners in het (Digi)Taalhuis ondersteunen de scholen waar mogelijk.

Lokale educatieve agenda	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Vorbereiding												
Uitvoering												

Uitgangspunt 2 – Bewustwording en bespreekbaar maken

In Nederland zijn 2,5 miljoen mensen laaggeletterd. Hiervan zijn 1,3 miljoen mensen tussen de 16 en 65 jaar. Dat staat gelijk aan zeker 1 op de 9 Nederlanders in deze leeftijdscategorie. Laaggeletterdheid komt vooral voor onder laagopgeleiden, ouderen, mensen zonder baan en mensen met een migratieachtergrond. Met een bevolking van 67.000 inwoners telt Capelle ongeveer 9.000 laaggeletterden. Laaggeletterdheid staat nu nog onvoldoende op het netvlies van de gemiddelde professional en vrijwilliger in het sociaal domein. Daarom worden de volgende acties ondernomen om de bewustwording rond laaggeletterdheid te vergroten.

2.1 Bewustwording binnen de gemeentelijke organisatie: Duidelijke taal

De overheid moet zo duidelijk mogelijk communiceren. Dat betekent dat wij rekening houden met onze lezer, een persoonlijke benadering kiezen en ervoor zorgen dat ons taalgebruik begrijpelijk is. Staatssecretaris Raymond Knops is samen met het Netwerk Begrijpelijke Overheid de campagne Direct Duidelijk gestart om hier uitvoering aan te geven. De gemeente Capelle heeft zich in 2020 aangesloten bij dit initiatief, vanuit het project Toekomstgericht Organiseren en het deelproject Basis op Orde. Dit project wordt organisatiebreed uitgevoerd en sluit aan op dit uitvoeringsplan. Het doel van Duidelijke taal: na het lezen van onze teksten begrijpt (bijna) iedereen wat ze moeten of kunnen doen. Hiermee creëren we duidelijkheid voor de lezer en voorkomen we verwarring en vragen. Alle afdelingen hebben inmiddels een aantal medewerkers opgeleid tot taalambassadeur. Deze taalambassadeurs zijn getraind om:

- binnen de organisatie aandacht te vragen voor duidelijke taal;
- trainingen ‘Schrijven in eenvoudig Nederlands’ voor hun collega’s te organiseren;
- collega’s te begeleiden en aan te moedigen om in duidelijke taal te schrijven, en
- hét aanspreekpunt voor duidelijke taal op de afdeling te zijn.

Alle medewerkers van de gemeente volgen ook een e-learning Schrijven in eenvoudig Nederlands. Om Duidelijke taal te borgen wordt dit project onder andere meegenomen in het introductiepakket voor nieuwe medewerkers.

Duidelijke taal	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Uitvoering												

2.2 Pilot 'Begrijpt de Capellenaar onze brief?'

Om te toetsen of de (herschreven) brieven van de gemeente duidelijk zijn, start in 2021 de pilot 'Begrijpt de Capellenaar onze brief?' als onderdeel van het project Duidelijke taal. In deze pilot kijken we samen met Capellenaren of onze brieven duidelijk zijn en leren wij nog beter kijken door de ogen van de Capellenaar. De pilot start in het tweede kwartaal. In het vierde kwartaal kijken we of ervaringsdeskundigen/ambassadeurs (zie onder 2.3) kunnen aansluiten bij deze pilot, of we de pilot kunnen uitbreiden naar verschillende doelgroepen en verschillende soorten teksten, en hoe we de pilot bij positieve resultaten kunnen borgen.

Pilot 'Begrijpt de Capellenaar onze brief?'	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Vorbereiding												
Uitvoering												
Evaluatie												

2.3 Bewustwording bij maatschappelijke partners

Laaggeletterdheid wordt nog te weinig erkend en herkend als probleem. Daarom is het belangrijk dat laaggeletterdheid op de agenda's van de maatschappelijke partners komt te staan en op de agenda blijft, om zo de bewustwording te vergroten, maar ook om eigenaarschap te ontwikkelen bij professionals en vrijwilligers. Iedere organisatie draagt op haar eigen manier bij aan het aanpakken van laaggeletterdheid. Daarom is het belangrijk dat iedere organisatie een interne routekaart heeft, die duidelijk maakt wat je kunt of moet doen als je laaggeletterdheid bij iemand herkent.

Evaringsdeskundigen/ambassadeurs inzetten

Mensen die laaggeletterd waren, maar door scholing en training hun basisvaardigheden hebben verbeterd noemen we ambassadeurs. Zij zijn onmisbaar als je duidelijk wil maken wat het betekent om moeite te hebben met lezen en schrijven. Vanuit hun eigen ervaring kunnen zij aan uiteenlopende doelgroepen duidelijk maken wat het betekent om laaggeletterd te zijn.

Stichting Lezen en Schrijven gaat voor de arbeidsmarktregio Rotterdam-Rijnmond taalambassadeurs NT1 (Nederlands als eerste taal) en NT2 (Nederlands als tweede taal) coördineren en ondersteunen, zodat er een sterk netwerk van taalambassadeurs in de regio ontstaat. Hierbij zoekt Stichting Lezen en Schrijven ook specifiek naar Capelse taalambassadeurs, die Capelse professionals en vrijwilligers duidelijk kunnen maken wat het betekent om niet of nauwelijks te kunnen lezen en schrijven. Vanuit deze insteek zullen we ook zoeken naar ervaringsdeskundigen op het gebied van rekenvaardigheid en digitale vaardigheden.

Inzet taalambassadeurs	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Vorbereiding												
Uitvoering												
Evaluatie												

Eenvoudige en duidelijke communicatie

Om zoveel mogelijk Capellenaren te bereiken en te voorzien van informatie, maken we allemaal gebruik van verschillende informatiemogelijkheden, zoals folders, flyers, advertenties of berichten via sociale media. Deze schriftelijke informatie bereikt laaggeletterden vaak niet, omdat de informatie niet in eenvoudige en duidelijke taal is geschreven. Door in duidelijke taal te schrijven en meer met afbeeldingen (bijvoorbeeld pictogrammen) en video's te

werken kan een boodschap op verschillende manieren worden overgebracht en worden meer mensen bereikt. Om het vereenvoudigen en verduidelijken van informatie onder de aandacht te brengen, organiseren we jaarlijks een training voor communicatiemedewerkers van maatschappelijke organisaties en richten we een toolkit met concrete handvatten in voor deze communicatiemedewerkers.

Communicatie vereenvoudigen en verduidelijken	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Uitvoering												

2.4 Bewustwording bij de Capellenaar

Capellenaren die voldoende basisvaardigheden hebben, hebben meer grip op hun eigen leven. Dit heeft een positief effect op onder andere hun welzijn, gezondheid en positie op de arbeidsmarkt. Om laaggeletterde Capellenaren te bereiken, stellen we een communicatieplan op. Dit communicatieplan richt zich op twee doelgroepen laaggeletterde Capellenaren:

- Capellenaren die zich niet laaggeletterd voelen. Zij zijn zich er vaak niet van bewust dat hun basisvaardigheden onvoldoende zijn om hun mee te kunnen doen. Toch redden zij zich vaak wel. Deze Capellenaren zijn extra kwetsbaar bij veranderingen in hun leven. Bijvoorbeeld wanneer zij een kind krijgen of hun kind naar school gaat, of wanneer hun partner wegvalt of zij hun baan verliezen.
- Capellenaren die zich bewust zijn van hun laaggeletterdheid. In deze groep onderscheiden we Capellenaren voor wie Nederlands de eerste taal is (NT1) en Capellenaren voor wie Nederlands niet de eerste taal is (NT2).

Daarnaast wordt ook de omgeving van de laaggeletterde aangesproken. Denk hierbij aan de burens, vrienden en familie van laaggeletterden. Zo verscheen in het eerste kwartaal van 2021 een themanummer van de Capelse Courant over laaggeletterdheid.

Communicatie	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Vorbereiding												
Uitvoering												

De Week van het Nederlands

De eerste week van oktober is de Week van het Nederlands. Samen met de taalpartners zullen we passende, laagdrempelige activiteiten (zoals kennismakingslessen) organiseren om aandacht te vragen voor laaggeletterdheid en basisvaardigheden, en bewustwording te creëren. Deze activiteiten sluiten aan bij de leefwereld van Capellenaren en vinden bijvoorbeeld plaats op scholen, sportlocaties of bij de bibliotheek (de vindplaatsen die zijn benoemd in bijlage 2).

Week van het Nederlands	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Vorbereiding												
Uitvoering												
Evaluatie												

De Week van het Geld

De derde week van maart is de Week van het Geld. In deze week staan financiële basisvaardigheden centraal en organiseren we activiteiten om deze vaardigheden te versterken. Laaggeletterdheid en armoede en schulden gaan vaak hand in hand. Bij het versterken van financiële vaardigheden spelen lees-, reken- en digitale vaardigheden dan ook een belangrijke rol. Met verschillende activiteiten, bijvoorbeeld in de KinderLabs en op scholen, creëren we samen met onder andere Welzijn Capelle en Samen010 bewustwording bij ouders, jongeren en kinderen en stimuleren wij hen om hun financiële basisvaardigheden te verbeteren.

Week van het Geld	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Vorbereiding												
Uitvoering												
Evaluatie												

Uitgangspunt 3 – Signalering en toeleiding

Het is voor volwassenen met lage basisvaardigheden vaak niet makkelijk om zelf de weg naar passend leeraanbod te vinden. Daarom speelt de omgeving van de laaggeletterde een belangrijke rol in het herkennen en doorverwijzen van deze groep naar een passend aanbod.

3.1 Het versterken van het (Digi)Taalhuis

Sinds 2019 is gewerkt aan de basis voor het (Digi)Taalhuis. De Bibliotheek aan den IJssel, Stichting Welzijn Capelle, Stichting Taalcoaching, de taalaanbieders vanuit de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB), GR IJsselgemeenten Sociale Zaken, Stichting Lezen en Schrijven en de gemeente dragen vanuit hun eigen expertise bij aan een compleet en actueel aanbod op het gebied van basisvaardigheden. Het (Digi)Taalhuis heeft meerdere doelen en functies:

- Capellenaren helpen bij het raadplegen van lokaal, actueel aanbod om hun basisvaardigheden te versterken.
- Het aanbieden van oefenmaterialen in de basiscollectie.
- Informatiepunt voor professionals in de stad.

Om het (Digi)Taalhuis te verstevigen en verder te brengen tot een beter zichtbare toegankelijke en professionele vraagbaak, ondernemen we de volgende acties:

Het (Digi)Taalhuis als coördinatiepunt

Laaggeletterdheid is vervlochten in verschillende beleidsterreinen, zoals het bibliotheekbeleid, armoedebeleid, jeugdbeleid, onderwijsachterstandenbeleid, gezondheidsbeleid en het beleid op het gebied van werk en inkomen. In deze sectoren werken veel verschillende partijen. Zij hebben allemaal aandacht voor laaggeletterdheid, maar geen enkele organisatie kan laaggeletterdheid alleen oplossen. De coördinator (Digi)Taalhuis gaat het netwerk van signalering, doorverwijzing en activiteiten versterken en regisseren, zodat de verschillende organisaties met elkaar een sterk netwerk vormen binnen het (Digi)Taalhuis. De coördinator stimuleert deze organisaties hun activiteiten zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen, zodat er zo min mogelijk overlap is tussen activiteiten en activiteiten elkaar opvolgen en aanvullen. Daarbij wordt gekeken naar slimme verbindingen tussen laaggeletterden, vindplaatsen, professionals, vrijwilligers en activiteiten om de basisvaardigheden te verbeteren. Zo kunnen zo veel mogelijk Capellenaren met hun leervraag terecht in Capelle.

(Digi)Taalhuis als coördinatiepunt	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Vorbereiding												
Uitvoering												
Evaluatie												

Decentrale (Digi)Taalpunten in de Huizen van de Wijk

Het (Digi)Taalpunt in de bibliotheek is er voor iedereen die beter Nederlands wil leren lezen, schrijven, luisteren en/of spreken, of zijn reken- of digitale vaardigheden wil verbeteren. Bij het (Digi)Taalpunt kun je terecht met al je vragen over taal, of voor een cursus of coach. Voor mensen met Nederlands als eerste taal (NT1-ers) is de stap naar een (Digi)Taalpunt vaak groot. Schaamte, angst, onzekerheid of een pestverleden kunnen iemand tegenhouden om de stap naar het (Digi)Taalpunt te zetten.

Om deze stap te verkleinen starten we in 2021 met twee decentrale (Digi)Taalpunten: in het Huis van de Wijk in Middelwatering en in het Huis van de Wijk in Schenkel. Met deze (Digi)Taalpunten zijn we dichtbij in de wijken waar het risico op laaggeletterdheid het grootst is. In het Huis van de Wijk worden veel activiteiten georganiseerd waar laaggeletterde Capellenaren kunnen worden gevonden, zoals wijkwinkels, administratiecafés en welzijns- en zorgactiviteiten. Maar ook voor kinderen worden in en rond het Huis van de Wijk diverse activiteiten georganiseerd

(zie ook onder uitgangspunt 1). Door hier een (Digi)Taalpunt naast te organiseren, wordt de afstand naar taalactiviteiten letterlijk kleiner en kunnen ook ouder en kind tegelijkertijd aan hun basisvaardigheden werken.

Decentrale (Digi)Taalpunten	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Voorbereiding												
Uitvoering												
Evaluatie												

Voor het versterken van het (Digi)Taalhuis is voor de jaren 2021 tot en met 2023 voor ieder jaar N60 beschikbaar gesteld met het vaststellen van de aanpak laaggeletterdheid. Dit is een eenmalige impuls om het (Digi)Taalhuis door te ontwikkelen en te bestendigen. Deze impuls wordt onder andere gebruikt voor het aanstellen van een coördinator.

Certificering van het (Digi)Taalhuis

Wij willen graag een kwalitatief goed (Digi)Taalhuis voor Capelle realiseren, dat een belangrijke schakel is in de lokale aanpak van laaggeletterdheid. Daarom streven we ernaar voor het eind van 2023 de kwaliteit van ons (Digi)Taalhuis te kunnen bevestigen met een certificering. Leren, ontwikkelen en zelfevaluatie staan hierbij centraal.

Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal (CBCT) heeft een kwaliteitskader ontwikkeld, waarmee we kunnen zien wat er goed gaat, wat er beter kan en welke stappen we kunnen zetten om de kwaliteit steeds verder te verbeteren. Het kwaliteitskader is samengevat in de afbeelding hieronder. De tien bouwstenen waarop dit kwaliteitskader is gebaseerd zijn opgenomen in bijlage 1 bij dit uitvoeringsplan.

Certificering (Digi)Taalhuis	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Voorbereiding												
Uitvoering												

©2019 CBCT, ALL RIGHTS RESERVED

Figuur 1 - Bron: www.certificeringsorganisatie.nl/normen-taalhuizen

3.2 Laaggeletterdheid herkennen

Veel professionals ervaren dat laaggeletterden zich schamen voor het feit dat ze niet goed kunnen lezen of schrijven, digitaal niet vaardig zijn of weinig zicht op cijfers hebben. Door dit schaamtegevoel zoeken zij geen ondersteuning bij hun problemen of voelen zij niet de ruimte en het vertrouwen om over hun problemen te praten. Voor iedereen die laaggeletterd is, is (h)erkenning en openheid van groot belang. Het is daarom belangrijk dat professionals en vrijwilligers in het sociaal domein laaggeletterdheid herkennen.

Training herkennen en verkennen laaggeletterdheid

Stichting Lezen en Schrijven heeft een e-learning ‘Aanpak van laaggeletterdheid’ ontwikkeld. In deze e-learning leren professionals en vrijwilligers in het sociaal domein hoe je laaggeletterde patiënten/cliënten kunt herkennen en motiveren om hun taalvaardigheden te verbeteren. De e-learning richt zich op zes sectoren: gezin, kraamzorg, gezondheid, werk, financiële zelfredzaamheid en dienstverlening. We stimuleren alle Capelse professionals en vrijwilligers die in deze sectoren werken om deze e-learning te volgen, zodat zoveel mogelijk Capelse professionals laaggeletterdheid bij Capellenaren kunnen herkennen.

Voor het trainen van professionals en vrijwilligers, en train de trainer- en experttrainingen in het herkennen en verleiden van laaggeletterden is voor de jaren 2021, 2022 en 2023 N15, N8 en N5 beschikbaar vanuit de aanpak laaggeletterdheid. We kijken bij de opzet en uitvoering van het trainingsaanbod naar mogelijke combinaties met trainingen op andere gebieden, zoals financiële vaardigheden en gezondheidsvaardigheden. Deze trainingen zullen op maat worden gegeven, passend bij de aard van de organisatie. De trainingen voor communicatiemedewerkers, genoemd onder 2.3, vallen hier ook onder.

Training herkennen laaggeletterdheid	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Uitvoering												

Aandacht voor laaggeletterdheid in de Toegang

Als een professional laaggeletterdheid kan herkennen is het belangrijk dat deze professional ook de juiste instrumenten en ondersteuning aangereikt krijgt om de Capellenaar door te verwijzen naar het juiste aanbod. Daarom moet het de norm worden bij een intake door de gemeente, GR IJsselgemeenten, Welzijn Capelle, het Centrum voor Jeugd en Gezin etc., om ook te vragen naar de taal-, reken- en digitale vaardigheden van de Capellenaar. Door laaggeletterdheid vroeg te signaleren, kunnen we Capellenaren beter helpen. De aandacht voor laaggeletterdheid in de intake wordt geborgd in de (prestatie)afspraken die met de verschillende partijen in de Toegang worden gemaakt. De vindplaatsen die we hiervoor benutten zijn toegevoegd in bijlage 2.

Aandacht in de Toegang	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Vorbereiding												
Uitvoering												
Evaluatie												

Uitgangspunt 4 – Leren en ontwikkelen

Elk leertraject voor basisvaardigheden moet toegankelijk, aantrekkelijk en passend zijn om resultaten te bereiken bij de doelgroep. Dit betekent dat het aanbod vraaggericht moet zijn en aan moet sluiten op de leerwensen en leervaardigheden van de deelnemer.

Aanbod aanpassen

Niet elke laaggeletterde heeft dezelfde leervraag of is geholpen met hetzelfde aanbod. Waar de één een formeel taaltraject wil volgen om zijn positie op de arbeidsmarkt te verbeteren, wil de ander meer rekenvaardig worden om zich financieel zekerder te voelen en wil een derde zijn digitale vaardigheden verbeteren om zijn kleinzoon een foto te kunnen versturen met zijn mobiele telefoon. Binnen Capelle bestaat er al een divers aanbod aan trajecten en ondersteuningsmogelijkheden voor laaggeletterden. Met de taalpartners brengen we het aanbod in beeld. Zit er overlap in de activiteiten? Of zitten er gaten in het aanbod? Dan passen we ons aanbod hierop aan. Samen werken we aan een aanbod dat goed aansluit bij de leervraag van de Capellenaar. Daarnaast kijken we regelmatig kritisch met elkaar naar de kwaliteit van het aanbod en hoeveel Capellenaren er daadwerkelijk deelnemen aan de activiteiten. Zijn dat er structureel (te) weinig? Dan kijken we hoe we de activiteit kunnen verbeteren of kunnen samenvoegen met een andere activiteit, of komt een activiteit te vervallen.

Voor het organiseren van extra taal- en rekenactiviteiten is vanuit de middelen voor de Wet educatie en beroepsonderwijs voor de jaren 2021, 2022, 2023 N10, N13 en N17 beschikbaar.

Capels aanbod aanpassen	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Voorbereiding												
Uitvoering												
Evaluatie												

Beter bereiken van NT1-er

Ruim twee derde van de laaggeletterde Nederlanders heeft Nederlands als moedertaal. Het taboe onder deze groep is groot en het is lastig deze groep te bereiken. De meeste Capellenaren die zich melden voor een traject via de Wet educatie en beroepsonderwijs of andere taaltrainingsactiviteiten, zijn NT2-ers. Daarom moeten NT1-ers actiever worden geworven. In bijlage 2 is een groot aantal vindplaatsen opgenomen binnen de thema's opgroeien, vrije tijd, gezondheidszorg, maatschappelijke en hulporganisaties, en scholing en werk. Voor iedere vindplaats kijken we welke maatwerkacties nodig zijn om de NT1-er beter te bereiken (bijvoorbeeld door het verstrekken van informatie, het betrekken van een nieuwe organisatie bij het (Digi)Taalhuis, het aanbieden van extra trainingen voor professionals en vrijwilligers of het inzetten van een ervaringsdeskundige). Het beter bereiken van NT1-ers is geen losstaande activiteit, maar is verweven in alle eerdergenoemde activiteiten.

Bereiken van NT1-ers	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Uitvoering												

Monitoring

Met de aanpak laaggeletterdheid willen wij ervoor zorgen dat laaggeletterde Capellenaren handvatten krijgen én benutten om hun laaggeletterdheid aan te pakken en grip hebben op hun eigen leven. Hoe tonen wij aan dat de acties uit dit uitvoeringsplan succesvol zijn en effect hebben? Om aan het eind van de looptijd van de aanpak laaggeletterdheid de resultaten goed te kunnen evalueren, verzamelen we tijdens de hele looptijd van de aanpak verschillende gegevens en sturen we bij waar nodig.

Nulmeting

In het derde en vierde kwartaal van 2021 monitoren we de volgende Capelse feiten en cijfers, om tot een nulmeting te komen:

- het aantal deelnemers aan de verschillende Capelse activiteiten voor het verbeteren van basisvaardigheden;
- het aantal doorverwijzingen naar Capelse activiteiten voor het verbeteren van basisvaardigheden;
- door welke organisaties er wordt doorverwezen naar deze activiteiten;
- de bekendheid van het (Digi)Taalhuis en het aanbod, zowel onder professionals en vrijwilligers als onder Capellenaren, en
- aantal Capelse professionals en vrijwilligers dat trainingen en e-learnings om laaggeletterdheid te herkennen heeft gevolgd.

In 2022 en 2023 monitoren we dezelfde gegevens. We streven naar:

- een jaarlijkse stijging van ten minste 10% in het aantal deelnemers aan de diverse Capelse activiteiten voor het verbeteren van basisvaardigheden, uitgesplitst per activiteit;
- een jaarlijkse stijging van ten minste 10% in het aantal doorverwijzingen naar Capelse activiteiten voor het verbeteren van basisvaardigheden;
- een stijging in het aantal organisaties dat regelmatig doorverwijst naar Capelse activiteiten om basisvaardigheden te verbeteren;
- een jaarlijkse stijging in de bekendheid van het (Digi)Taalhuis en het aanbod, zowel onder professionals en vrijwilligers als onder Capellenaren, en
- eind 2023 hebben ten minste 200 Capelse professionals en vrijwilligers een training en/of e-learning gevolgd om laaggeletterdheid te herkennen.

Landelijke monitor Wet educatie en beroepsonderwijs

Niet alleen in Capelle, maar in het hele land willen gemeenten meer inzicht krijgen in wie wij met onze WEB-gefinancierde taalcursussen bereiken, zodat we kunnen bijsturen waar nodig om specifieke groepen (beter) te bereiken en te bedienen. Vanaf 2022 verplicht het Rijk gemeenten daarom om gegevens bij te houden, zodat deze in een landelijke monitor kunnen worden opgenomen. Het gaat om de volgende gegevens van deelnemers die ouder zijn dan 18 jaar en niet inburgeringsplichtig zijn:

- woonplaats/woonwijk van de deelnemer;
- geslacht;
- leeftijd;
- type cursus (taal, rekenen en/of digitale vaardigheden);
- soort cursus (formeel en/of non-formeel), en
- Nederlands als eerste taal of Nederlands als tweede taal (NT1 of NT2).

Storytelling

Omdat cijfers niet het hele verhaal kunnen vertellen over de impact van de aanpak op het leven van de Capellenaar, geven we Capellenaren een belangrijke rol in de monitoring en evaluatie. Het zegt tenslotte veel meer wanneer iemand vertelt zelf boodschappen te durven doen en door het herkrege zelfvertrouwen nu vrijwilligerswerk doet, dan dat er drie deelnemers meer hebben deelgenomen aan een formeel taaltraject. De kwaliteit van de aanpak laaggeletterdheid kan door storytelling beter inzichtelijk worden gemaakt.

Bijlage 1 : Bouwstenen van het (Digi)Taalhuis

1. Een (Digi)Taalhuis is een samenwerkingsverband van verschillende lokale organisaties die in opdracht van de gemeente en samen met de gemeente werken aan een integrale aanpak van laaggeletterdheid en overige basisvaardigheden. Een of meer van de partners heeft een aanbod van basisvaardigheden. Dit aanbod kan informeel, non-formeel of formeel zijn en aangeboden worden door publieke of private partners.
2. De gemeente is de opdrachtgever waarbij de dagelijkse leiding in handen is van een stuurgroep waarin meerdere partners en de opdrachtgever vertegenwoordigd zijn. Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de stuurgroep zijn beschreven in een samenwerkingsovereenkomst/convenant. De taken en beoogde resultaten van het (Digi)Taalhuis worden beschreven in een (meerjaren)beleidsplan, waarin in elk geval zijn opgenomen het inhoudelijk werkplan, de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van alle betrokkenen bij het (Digi)Taalhuis en de financiële dekking.
3. Een (Digi)Taalhuis heeft als taak het werven van de doelgroep(en), het afnemen van intakes en doorverwijzen naar passend aanbod binnen of buiten het (Digi)Taalhuis. Hierbij wordt gezorgd voor een passende match tussen leervraag en -aanbod. Monitoren/volgen van de deelnemers is onderdeel van de aanpak.
4. Het (Digi)Taalhuis heeft in elk geval één of meerdere fysieke (oefen)plekken waar een basiscollectie lees-, les-, oefen- en toetsmaterialen (zowel fysiek als digitaal) beschikbaar is. Het (Digi)Taalhuis zorgt voor een actueel en compleet overzicht van het cursusaanbod van basisvaardigheden dat beschikbaar is voor alle partijen in het werkgebied. Het (Digi)Taalhuis beantwoordt vragen over zowel het basisvaardighedenaanbod, de collecties als materialen.
5. De dagelijkse coördinatie van het (Digi)Taalhuis ligt bij de taalhuiscoördinator, van wie de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn vastgelegd.
6. Aan het (Digi)Taalhuis is een taalinhoudelijk onderwijskundig specialist verbonden met een NT1/NT2-bevoegdheid en die ervaring heeft met de doelgroep(en). Deze functionaris is verantwoordelijk voor de intakes van laaggeletterden, het vaststellen van leerroutes, het coachen en het bieden van deskundigheidsbevordering aan taalvrijwilligers (incl. vrijwilligers basisvaardigheden).
7. Indien het (Digi)Taalhuis de verwijfsfunctie uitvoert én informeel of non-formeel aanbod verzorgt, is een duidelijke functiescheiding vastgelegd opdat doorverwijzing altijd plaatsvindt op basis van onafhankelijkheid en professionaliteit.
8. De vrijwilligers die door het (Digi)Taalhuis worden ingezet, worden op basis van een gericht plan ingewerkt en opgeleid, bijvoorbeeld door deelname aan de basistraining van de Stichting Lezen en Schrijven. Voor het optimaal inrichten van het vrijwilligerswerk voor zowel het (Digi)Taalhuis als de vrijwilligers zelf kan bijvoorbeeld worden geput uit de normen van het vrijwilligerskeurmerk Goed Geregeld.
9. Het (Digi)Taalhuis heeft of participeert in een aanpak om de kwaliteit van de werkwijze en dienstverlening en de door het (Digi)Taalhuis bereikte resultaten te monitoren, te evalueren en waar nodig bij te kunnen stellen (plan-do-check-act), in afstemming met de opdracht van de gemeente. Tevens verzamelt het (Digi)Taalhuis, met inachtneming van de relevante wet- en regelgeving, de noodzakelijke kwalitatieve en kwantitatieve informatie die noodzakelijk is voor haar kwaliteitszorg.

10. Het (Digi)Taalhuis committeert zich aan de vierjaarlijkse externe toetsing op basis van het certificeringskader Taalhuizen.

Bijlage 2: Vindplaatsen laaggeletterden

Vindplaatsen per thema

Opgroeien

- Gezin
- Centrum voor Jeugd en Gezin (o.a. consultatiebureau)
- KinderLab
- Peuteropvang
- Kinderopvang
- Leerplicht
- Jongerencouches

Vrije tijd

- Sport- en hobbyclubs
- Sportief Capelle
- Speelplaatsen
- Capsloc & 't Pleintje
- Bibliotheek aan den IJssel
- Vrijwilligersorganisaties

Gezondheidszorg

- Huisartsen
- Tandartsen
- Fysiotherapeuten
- Apotheek
- Logopedisten
- Diëtisten
- 2^e lijnszorg waaronder psychologen en ziekenhuizen

Maatschappelijke en hulporganisaties

- Woningcorporaties
- Buurthuizen en Huizen van de Wijk
- Voedselbank
- Stichting Welzijn Capelle (o.a. Buurtcouches en Buurtmoeders)
- Gemeentelijke balies
- Kerkelijke instellingen
- Zorgverleners/zorginstellingen

Scholing en werk

- Basis- en middelbare school
- Mbo/hbo/wo
- Volwassenonderwijs (Wet educatie beroepsonderwijs)
- Werkgevers
- UWV
- Sociale Zaken
- Stichting Taalcoaching